

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Robin Bandy

Petice a stížnost jako právní záruka zákonnosti ve veřejné správě

Bakalářská práce

Olomouc 2015

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Petice a stížnost jako právní záruka zákonnosti ve veřejné správě vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci 16. března 2015

.....
podpis autora

Poděkování

Touto cestou děkuji paní JUDr. Dalimile Gadasové, Dr. za cenné připomínky, rady a odborné vedení při vypracování této bakalářské práce.

Seznam zkratek

ČR- Česká republika

EP- Evropský parlament

EU- Evropská Unie

FO- fyzická osoba

KÚ- krajský úřad

LZPS- Listina základních práv a svobod

MP Ostrava- městská policie Ostrava

MÚ- městský úřad

MV- ministerstvo vnitra

OZV- obecně závazná vyhláška

PO- právnická osoba

Pravidla- Pravidla pro přijímání a vyřizování stížností

PS PČR- Poslanecká sněmovna České republiky

Senát- Senát Parlamentu České republiky

Smlouvy- Smlouvy, které vedly ke vzniku Evropských společenství či Evropské Unie např.

Maastrichtská smlouva a jiné

Soud- Soudní dvůr Evropské Unie

SŘ- správní řád

VOP- Veřejný ochránce práv

Obsah

Seznam zkratk	4
Úvod	6
1. Pojem a charakteristika stížností	7
1.1 Druhy stížností- stížnost na nevhodné chování úřední osoby, stížnost proti nesprávnému úřednímu postupu	7
1.2 Náležitosti, anonymní stížnosti, vady stížností	8
1.3 Podání stížnosti	9
1.4 Věcná a místní příslušnost při podávání stížností	10
1.5 Evidence stížností	11
1.6 Opakované stížnosti	11
1.7 Budoucí vývoj stížností	12
2. Petice	13
2.1 Petiční právo	13
2.2 Náležitosti, vady a obsah petice	14
2.3 Petiční výbor	15
2.4 Shromáždění podpisů pod petici	16
2.5 Podání a vyřízení petice	18
2.6 Petice vzešlá ze shromáždění	18
3. Petiční právo v jiných zemích	20
4. Český a evropský veřejný ochránce práv	23
4.1 Český veřejný ochránce práv z pohledu de lege ferenda	24
4.2 Evropský veřejný ochránce práv	24
5. Vybraná problematika stížností v Moravskoslezském kraji	28
5.1 Stížnosti v Ostravě	29
5.2 Stížnosti ve Frýdku Místku	31
5.3 Stížnosti v Orlové	32
Závěr	35
Seznam použitých zdrojů	37
Shrnutí	41
Abstract	40
Klíčová slova/ Keywords	42

Úvod

Tématem bakalářské práce jsou Petice a stížnost jako právní záruka zákonnosti ve veřejné správě. Práce vymezuje základní pojmy jako stížnost, petice, stěžovatel, petent, náležitosti a evidence stížností a petic, vymezení věcně a místně příslušných orgánů, vady petic a stížností aj.

Za cíl práce jsem si stanovil zasvětit čtenáře do problematiky stížností a petic. Mimo vymezení základních pojmů jsem charakterizoval způsob, podmínky vzniku a další činnosti spojené s petičním výborem, shromažďování podpisů pod petici, podání a vyřízení stížností a petic, lhůty pro vyřízení stížností i petic a postupování stížností a petic. V souvislosti s peticemi a stížnostmi jsem přiblížil i činnost Českého VOP, který řeší určité stížnosti, je zmíněn Evropský VOP, který spolupracuje s Petičním výborem EU a chrání práva občanů EU spolu s jinými orgány. Pro zpestření práce jsem porovnal úpravu petic v evropských zemích.

V bakalářské práci je poukázáno na úpravu stížností v praxi. Přiblížil jsem úpravu stížností v Moravskoslezském kraji a v městech Ostravě, Frýdku- Místku a Orlové. U Orlové jsem vytvořil graf s tím, kolik celkem stížností bylo podáno a jak se městský úřad se stížnostmi vypořádal za roky 2013 a 2014.

Stížnosti a petice dle mého názoru mají využití v praxi a občané by měli svá práva uplatňovat i vůči orgánům veřejné správy, protože veřejná správa má sloužit lidem a pokud občané mohou zlepšit její fungování, je to dobře pro obě strany. Petice i stížnosti mohou podnítit politickou aktivitu a občané mohou přispět k legislativním změnám. Cílem práce bylo poukázat na důležitost těchto ústavně zaručených práv. Vzhledem k tomu, že úprava stížností ve SŘ mi přijde neadekvátní, jsem nastínil možný vývoj v budoucnosti a stejný názor zastávám u nezakotvení Českého VOP v Ústavě.

V práci využívám metodu popisnou, srovnávací, metodu analýzy a v malém množství metodu historickou. Zdroje k tématu jsou v dostačujícím množství a jejich vyhledání nečinilo potíže. Můj názor je, že by mohlo existovat více knižních publikací. Tento nedostatek je nahrazen dostatečným množstvím časopisových článků, internetových stránek, komentářů k zákonům, samotná ustanovení zákonů, která jsou platná a účinná ke dni odevzdání práce, soudních rozhodnutí a usnesení.

Předesílám, že z důvodu obsáhlosti tématu nebylo možné postihnout všechny oblasti spojené s peticemi a stížnostmi. Jádro práce jsem zaměřil na vysvětlení základních pojmů, uvedení do problematiky, porovnání úpravy petičního práva v jiných zemích, činnost Českého a Evropského VOP, přijímání a vyřizování stížností v Moravskoslezském kraji.

1. Pojem a charakteristika stížností

Stížnost je podání, které poukazuje na nevhodné chování úředních osob či nesprávný úřední postup a takové jednání se dotýká ochrany jejich práv.¹ Stížnost může podat FO i PO (dále jen „stěžovatel“), která si stěžuje na nevhodné chování či projevy úřední osoby nebo na nesprávný úřední postup.² Stěžovatel může podat stížnost v případě, že mu SŘ neposkytuje jiný prostředek ochrany. Těmi se rozumí řádné opravné prostředky, kterými jsou odvolání a rozklad nebo mimořádný opravný prostředek např. obnova řízení. Dalším ochranným nástrojem je ochrana před nečinností.³

1.1 Druhy stížností- stížnost na nevhodné chování úřední osoby, stížnost proti nesprávnému úřednímu postupu

Z výše uvedeného plyne, že stížnost lze podat na nevhodné chování úřední osoby nebo proti nesprávnému úřednímu postupu.

Nevhodným chováním je, pokud úředníci nedodrží zákonnou povinnost se chovat ke klientům zdvořile a podle možností jim vycházet vstřícně.⁴ Pokud úředník klienta okřikuje, jedná s ním hrubě, arogantně, tyká mu, nevhodně oslovuje či se dokonce s klientem odmítá bavit, lze hovořit o nevhodném chování úřední osoby.⁵

U těchto stížností bych poukázal na to, že pojem nevhodné chování některým osobám otevírá široký prostor pro podávání stížností, což lze z jedné strany přivítat, nevhodné chování úředních osob by ve společnosti nemělo mít místo, ale na druhé straně se rozšiřuje dimenze pro podávání neadekvátních stížností.⁶

Stížnost proti nesprávnému postupu správního úřadu lze využít, neposkytuje-li SŘ jiný prostředek ochrany. Tím může být např. uplatněno odvolání nebo jiný opravný prostředek.⁷

Nesprávným úředním postupem se rozumí porušení pravidel předepsaných právními

¹ KOUKALOVÁ, Alena Mgr. *Metodická pomůcka k vyřizování stížností podle zákona č. 500/2004 Sb.* [online]. Kr-kralovehradecky.cz, 1. února 2010 [cit. 6. října 2014]. Dostupné na <<http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/zivotni-situace/zivotni-situace-obcan/1-2-18705/>>. Přílohy ke stažení. Pravidla pro vyřizování petic a stížností PO a FO

² ŠEMORA, Vítězslav Mgr. *Metodická pomůcka pro malé obce, Podání ve veřejné správě* [online]. mvcr.cz, rok 2007, [cit. 6. října 2014]. Dostupné na <www.mvcr.cz/soubor/metodicka-pomoc-dokumenty-podanivevs-pdf.aspx>

³ KOLMAN, Petr. Stížnosti dle nového Správního řádu. *Právní rádce*, 2005, roč. 9, č. 8, str. 35

⁴ § 4 zákona odst. 1 č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění pozdějších předpisů

⁵ Bernard, Michal. *Jak si stěžovat na nesprávný postup úřadu nebo nevhodné chování úředníka?* [online]. krasec.cz, rok 2006, [cit. 7. října 2014]. Dostupné na <<http://www.krasec.cz/krasec/otazkydetail/72>>

⁶ Kolman, Petr. Stížnosti a „info-stížnosti“. *Právo časopis pro právní teorii a praxi*, 2009, roč. 2, č. 3., str. 98

⁷ JEMELKA, Luboš, PONĎĚLÍČKOVÁ, Klára, BOHADLO, David. *Správní řád: Komentář*, 4. vydání Praha: C. H. Beck, 2013. s. 753 (§ 175 odst. 1)

normami pro počínání státního orgánu při jeho činnosti, postup nesouvisející s rozhodovací činností. Ačkoliv není vyloučeno, aby k nesprávnému úřednímu postupu došlo v rámci činnosti rozhodovací. Úkony tzv. úředního postupu samy o sobě k vydání rozhodnutí nevedou a je-li rozhodnutí vydáno, bezprostředně se v jeho obsahu neodrazí. Z tohoto pohledu je nesprávným úředním postupem souvisejícím s rozhodovací činností nevydání či opožděné vydání rozhodnutí, které mělo být v souladu s uvedenými pravidly správně vydáno či vydáno ve stanovené lhůtě příp. jiná nečinnost státního orgánu či jiné vady ve způsobu vedení řízení.⁸ Pracovníku správního orgánu je z právního hlediska zachováno právo obrany proti zvláště nepravdivým, pomlouvačným a občanské cti se dotýkajícím stížnostem v rovině trestněprávní⁹. **Za pomluvu se považuje:** „*Kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.*“¹⁰. Mimo trestněprávní rovinu je osobnost člověka chráněna i v rovině soukromoprávní.¹¹

V praxi může dojít mimo tisíce jiných alternativ, které život přináší, že někdo podá stížnost na pracovníka správního orgánu, která se dotkne úřednickovy občanské cti. Stěžovatel posléze tvrdí, a to jak popravdě, tak z důvodu vyhnutí se právním následkům, že „nactiutřačskou“ stížnost podal žertem.¹² Zde je dobré připomenout judikát Nejvyššího soudu ČR: „*V případě pochybnosti o charakteru posuzovaného jednání je s ohledem na požadavek právní jistoty třeba přičíst fakt této nejasnosti k tíži toho, kdo ji svým jednáním způsobil.*“ V našem případě by to bylo přičteno k tíži stěžovatele.¹³

1.2 Náležitosti, anonymní stížnosti, vady stížností

Náležitosti stížnosti jsou u podání FO *jméno, příjmení, datum narození, adresa trvalého bydliště, případně jiná adresa určená pro doručování, podpis*. FO podávající stížnost v souvislosti s její podnikatelskou činností uvede *jméno, příjmení, dodatek odlišující ji od podnikatele nebo druh podnikání vztahující se k této osobě nebo jí provozovanému podnikání, identifikační číslo a adresu zapsanou v obchodním rejstříku nebo jiné zákonem upravené*

⁸Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2120/2000, ze dne 22. srpna 2002

⁹Kolman, Petr. Stížnosti a „info-stížnosti“. *Právo časopis pro právní teorii a praxi*, 2009, roč. 2, č. 3., str. 99

¹⁰§ 184, odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

¹¹§ 81 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹²Kolman, Petr. Stížnosti a „info-stížnosti“. *Právo časopis pro právní teorii a praxi*, 2009, roč. 2, č. 3., str. 99

¹³srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. května 2004, sp. zn. 30 Cdo 1912/2004

evidenci jako místo podnikání nebo jinou adresu pro doručování. PO uvede název či obchodní firmu, identifikační číslo nebo obdobný údaj, adresu sídla případně jinou adresu určenou pro doručování.¹⁴ Ze stížnosti musí být patrné, čeho se týká a co navrhuje. Musí být srozumitelná a čitelná. Stěžovatel označí správní orgán, ke kterému stížnost směřuje.¹⁵

Jestliže nelze identifikovat osobu stěžovatele, je taková stížnost označena jako anonymní a posuzuje se dle skutečného obsahu a řeší se jako ostatní stížnosti. Nejde-li zjistit, čeho se stěžovatel domáhá, stížnost se odloží. Panuje názor, že tento postup není možný, protože vůči neznámému stěžovateli orgán veřejné správy nemůže splnit svoji informační povinnost v případě, že ve stížnosti nejsou uvedeny náležitosti nebo jej vyrozumět o výsledku řízení o stížnosti apod.¹⁶

Na náležitostech stížnosti¹⁷ se v praxi příliš nebazíruje. Pokud stížnost neobsahuje např. datum narození a není tím ohrožena identifikace stěžovatele, zpravidla to jejímu řádnému vyřízení nebrání a netrvá se na doplnění chybějícího údaje.¹⁸ Takové podání se dle jeho obsahu v individuálním případě posuzuje jako podnět k výkonu dohledu, dozoru nebo kontroly nebo jako podnět ke zlepšení činnosti, k odstranění nedostatků v činnosti správního orgánu apod.¹⁹

1.3 Podání stížnosti

Podání stížnosti nesmí být stěžovateli na újmu. Na druhou stranu není dotčena odpovědnost stěžovatele za trestný čin nebo za správní delikt. Neplatí zde zásada non bis in idem²⁰. Podání stížnosti ani její obsah nesmí být důvodem k tomu, aby správní orgán postupoval vůči stěžovateli způsobem odporujícím základním zásadám činností správních

¹⁴ § 37 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ Městský úřad Kolín, *Jak podat stížnost?* [online]. mukolin.cz, 19. prosince 2012 [cit. 12. října 2014]. Dostupné na <<http://www.mukolin.cz/cz/obcan/4826-jak-podat-stiznost.html>>. Přílohy ke stažení <http://www.mukolin.cz/prilohy/TiskopisyPokyny/26/1302615326_jak_podat_petici_jak_podat_stiznost.pdf>

¹⁶ CHMELÍK, Milan. *Stížnosti a správní orgány* [online]. ipravnik.cz, 11. dubna 2007 [cit. 12. října 2014]. Dostupné na <http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/pravo-ustavni-a-spravni/art_4990/stiznosti-a-spravni-organy.aspx>

¹⁷ § 37 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., Správní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸ JEMELKA, Luboš. *Stížnosti vyřizované obcemi* [online]. cicar.cz, [cit. 12. října 2014]. Dostupné na <<http://www.cicar.cz/article/show-article/stiznosti-vyrizovane-obcemi>>

¹⁹ NOVOTNÁ, Maura, Irena. *Občan a správní orgány: Stížnosti podle správního řádu* [online]. irenamauranovotna.blog.idnes.cz, 5. října 2011, [cit. 15. října 2014]. Dostupné na <<http://irenamauranovotna.blog.idnes.cz/c/213307/Obcan-a-spravni-organy-Stiznosti-podle-spravniho-radu.html>>

²⁰ z lat. ne dvakrát v jedné věci

orgánů²¹, resp. dalším ustanovením zákona ani způsobem, který by formálně žádné zákonné ustanovení neporušoval, bylo by však patrné, že jde o „odvetu“ za podání stížnosti.²²

Stížnost lze podat písemně i ústně. U ústních stížností se sepíše záznam o tom kdo, kdy a jaká stížnost byla podána.²³ Stížnosti se podávají v českém i slovenském jazyce, u cizojazyčných podání musí být dodán originál s úředně ověřeným překladem, pokud správní orgán nesdělí, že takový překlad nevyžaduje.²⁴

Stížnosti je možno vyhodnotit jako důvodné, částečně důvodné nebo nedůvodné. Pokud je stížnost vyhodnocena jako důvodná nebo částečně důvodná, má správní orgán povinnost bezodkladně přijmout nezbytná opatření k nápravě např. pracovně právní sankce, směřovala-li stížnost vůči chování úřední osoby. Jestliže byla stížnost podána proti nesprávnému úřednímu postupu, může být opatřením k nápravě disciplinární nebo pracovněprávní postih, pokud příčinou bylo pochybení v jednání úřední osoby. Dalším prostředkem nápravy může být organizační opatření, pokud by se ukázalo, že důvodem bylo nevhodné rozdělení pravomocí v rámci správního orgánu dle jeho interních předpisů.²⁵ U částečně či zcela důvodných petic je správní orgán povinen stanovit maximálně vstřícný termín pro přijetí výše zmíněných opatření, nejlépe bezodkladně. O šetření a přijatých opatření učiní záznam do spisu.²⁶

1.4 Věcná a místní příslušnost při podávání stížností

Stížnost se podává správnímu orgánu, který vede řízení. Správní orgán je povinen prošetřit skutečnosti uvedené ve stížnosti. Považuje-li to za vhodné, vyslechne stěžovatele, osoby, proti nimž stížnost směřuje příp. další osoby, které mohou přispět k objasnění věci.²⁷ Pokud je stížnost podána k správnímu orgánu, který není k vyřízení stížnosti věcně příslušný, stížnost bez zbytečného odkladu postoupí k vyřízení věcně příslušnému orgánu a uvedomí stěžovatele. Je-li stížnost podána proti správnímu orgánu, který má stížnost vyhodnotit, tento

²¹ Základní zásady činnosti správní orgánů jsou obsaženy ve SŘ v §2-8

²² VEDRAL, Josef. *Správní řád- Komentář*, 2. Aktualizované vydání Praha: Bova Polygon, 2012, s. 1397 (§ 175 odst. 2)

²³ JEMELKA, Luboš, PONDĚLÍČKOVÁ, Klára, BOHADLO, David. *Správní řád: Komentář*, Praha: C. H. Beck, 2008. s. 552 (§ 175 odst. 3)

²⁴ KOUKALOVÁ, Alena. *Metodická pomůcka k vyřizování stížností podle zákona č. 500/2004 Sb.* [online]. Kr-kralovehradecky.cz, 1. února 2010 [cit. 15. října 2014]. Dostupné na <<http://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/krajsky-urad/zivotni-situace/zivotni-situace-obcan/1-2-18705/>>. Přílohy ke stažení. Pravidla pro vyřizování petic a stížností PO a FO

²⁵ VEDRAL, Josef. *Správní řád- Komentář*, 2. Aktualizované vydání Praha: Bova Polygon, 2012, s. 1401 (§ 175 odst. 6)

²⁶ Kolman Petr. Stížnosti podle nového správního řádu. *Právní rádce*, 2005, roč. 5., č. 8 [online]. pravnicaradce.cz, 31. srpna 2005 [cit. 19. října 2014]. Dostupné na <<http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-16736670-stiznosti-podle-noveho-spravniho-radu>>

²⁷ § 175 odst. 4. Zákon číslo 500/2004, Správní řád, ve znění pozdějších předpisů

správní orgán se vyloučí a stížnost vyřídí nadřízený správní orgán.²⁸ Správní orgán má na vyřízení stížnosti 60 dnů.²⁹ Lhůtu považuji za přiměřenou. Správní orgány mají totiž zákonnou povinnost jednat bezodkladně a stížnosti jsou v pozadí jiných záležitostí, s kratší lhůtou zpravidla 30 dnů. Je důvodné si myslet, že většina stížností je vyřízených před uplynutím lhůty.

1.5 Evidence stížností

O stížnostech se vede spis. Evidence je vedena elektronicky i písemně a obsahuje *číslo jednací, spisovou značku, datum přijetí stížnosti, označení stěžovatele, předmět stížnosti, označení správního úřadu, označení osoby, která stížnost vyřizuje, vyhodnocení důvodnosti stížnosti, datum vyrozumění stěžovatele o způsobu vyřízení stížnosti.*³⁰ Účastníci řízení a jejich zástupci mají právo nahlížet do spisu i v případě, že rozhodnutí je v právní moci. *Není-li účastník zastoupen, může do spisu nahlížet se svým podpůrcem. Jiným osobám správní orgán umožní nahlédnout do spisu, prokáží-li právní zájem nebo jiný vážný důvod a nebude tím porušeno právo některého z účastníků, dalších dotčených osob či veřejný zájem. Nevidomým osobám bude obsah spisu přečten. Na požádání správní orgán nevidomé osobě umožní pořízení zvukového záznamu. Správní orgán nevidomé osobě rovněž umožní, aby do spisu nahlížel její průvodce. S právem nahlížet do spisu je spojeno právo činit si výpisy a právo na to, aby správní orgán pořídil kopie spisu nebo jeho části. Odepřel-li správní orgán osobě nahlížet do spisu nebo jeho části, vydá usnesení, které se oznamuje pouze této osobě. Z nahlížení do spisu jsou vyloučeny jeho části, které obsahují utajované informace nebo skutečnosti, na něž se vztahuje zákonem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti. To neplatí o částech spisu, jimiž byl nebo bude prováděn důkaz. Do takových částí spisu však může nahlížet pouze účastník řízení nebo jeho zástupce za předpokladu, že jsou předem seznámeni s následky porušení povinnosti mlčenlivosti. O těchto skutečnostech a o poučení je sepsán protokol, který podepíše.*³¹

1.6 Opakované stížnosti

Podá-li stěžovatel stížnost stejného obsahu u více správních orgánů, bude se jí zabývat ten správní úřad, který řízení vede. Ve dvojinstančním vyřizování stížnosti, tento úřad představuje první instanci, druhoinstančním úřadem se rozumí správní úřad jemu nadřízený.

²⁸ VEDRAL, Josef. *Správní řád- Komentář, 2. Aktualizované vydání* Praha: Bova Polygon, 2012, s. 1399 (175§ odst. 7)

²⁹ § 175 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

³⁰ KOSTRUHOVÁ, Marie. *Metodická pomůcka k vyřizování stížností podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád* Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2006, s. 6-7

³¹ § 38 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Nadřízený úřad na návrh stěžovatele přešetří způsob, jakým si počínal ve věci podřízený úřad. Stížností se nezabývá nadřízený správní orgán např. ministerstvo, které není příslušné k postupu. Pokud správní orgán shledá podanou stížnost nedůvodnou, ostatními stížnostmi stejného obsahu se nezabývá a vhodným způsobem vyrozumí stěžovatele.³²

1.7 Budoucí vývoj stížností

Stejně jako ostatní právní instituty i stížnosti se postupem času vyvíjí. Nejdříve byly upraveny vládní vyhláškou č. 150/ 1958 Ú. I. V současné době jsou stížnosti upraveny ve SŘ.

MV provedlo analýzu a zamyslelo se, jaké mohou být důsledky při vyřizování stížností v právním řádu ČR, a bylo přijato konkrétní politické řešení. Během vyhodnocování analýzy se začaly ozývat hlasy volající po komplexnější právní úpravě. MV vyhodnotilo analýzu tak, že skutečný právní stav je považován za dostatečný. MV to argumentuje tím, že většinu situací jsou správní orgány schopny vyřešit vlastním vnitřním předpisem nebo dokonce bez něj, tudíž přijetí jednotné právní úpravy v podobě zákona je považováno za předčasné.³³ Z mého hlediska považuji za ideální *de lege ferenda*³⁴ úpravu sloučení problematiky stížností do jednoho zákona. V jistých aspektech by jako inspirace mohla sloužit slovenská právní úprava stížností.³⁵ Zde bych si dovolil připomenout, že zmíněný slovenský zákon byl inspirací pro návrh zákonodárců, kteří zákon o stížnostech neúspěšně předkládali. Návrh se netýkal jen stížností ve veřejné správě, ale také stížností poukazující na nedostatky v oblasti soukromého práva, k jejichž nápravě je nutná veřejnoprávní ingerence.³⁶ Existuje názor, že návrh zákona by napomohl k jasnější úpravě evidence stížností nebo např. odpovědnost stěžovatele za nedůvodnou stížnost, která existuje v některých zemích EU.³⁷

³² Závěr č. 120 ze zasedání ministerstva vnitra ke správnímu řádu ze dne 5. Října

³³ JEMELKA, Luboš. *Stížnosti vyřizované obcemi* [online].cicar.cz, [cit. 17. října 2014]. Dostupné na <<http://www.cicar.cz/article/show-article/stiznosti-vyrizovane-obcemi>>

³⁴ z pohledu budoucího zákona

³⁵ viz. z. č. 152/1998 Z. z., o stiažnostiach

³⁶ může znamenat např. vměšování či zasahování

³⁷ Kolman, Petr. Stížnosti a „info-stížnosti“. *Právo časopis pro právní teorii a praxi*, 2009, roč. 2, č. 3., str. 107-108

2. Petice

Petice³⁸ představují významnou formu komunikace mezi veřejností a orgány veřejné správy ve věcech veřejného či jiného zájmu. Doslovná definice petice v zákoně chybí. Petici lze chápat jako veškeré návrhy, stížnosti a žádosti, které jsou podávány ve veřejném či jiném zájmu. Veřejný zájem lze vymezit jako takový zájem, který není zájmem pouze jednotlivce a obsah petice v určitých situacích přinese užitek i druhým. Petice lze podávat samostatně i kolektivně.³⁹ Podání petice se chápe jako zvláštní projev svobody projevu.⁴⁰

2.1 Petiční právo

Zákonné úpravě petic na našem území předcházela vládní vyhláška o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících⁴¹. I když nikdy neměla povahu závazného právního předpisu, nahlíželo se tak na ni a formálně byla zrušena až v roce 2005. Petiční právo bylo upraveno i v Ústavě z roku 1960, byť pojem petice či petiční právo výslovně nepoužila⁴² a vymezila ho takto: „*Občané a organizace mají právo obracet se k zákonodárným sborům a ostatním státním orgánům s návrhy podněty a stížnostmi; státní orgány jsou povinny je odpovědně a včas vyřizovat.*“⁴³ Nové ústavní úpravě petičního práva předcházelo přijetí zákona o právu petičním, který upravuje konkrétní režim podání a vyřizování petic.⁴⁴ „*Petiční právo je zaručeno.*“⁴⁵ Výkon petičního práva nesmí být nikomu znemožněn, ani nesmí být nikomu na újmu.⁴⁶ V našich právních podmínkách je petiční právo jedním z nejstarších politických práv. V některých zemích je výkon petičního práva povolen všem, v jiných zemích je jeho využití omezeno pouze na občany státu. Ani petiční právo se nemůže vyhnout omezením, která vyplývají z čl. 18 LZPS a také hranicemi, které stanovují samotná základní práva a svobody. Z toho plyne, že každý má právo na ochranu osobní cti, dobrého jména a

³⁸ z latinského slova *petitio*- požadavek, žádost

³⁹ JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromažďovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 115-119

⁴⁰ Usnesení Ústavního soudu ze dne 18. září 1997, sp. zn. II. ÚS 220/97

⁴¹ Vládní vyhláška č. 150/ Ú. I.

⁴² JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromažďovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 116

⁴³ čl. 29 ústavního zákona č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, tento zákon je dnes již neúčinný.

⁴⁴ JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromažďovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 116

⁴⁵ čl. 18 LZPS

⁴⁶ Město Humpolec, *Petiční právo a náležitosti petice* [online].mesto-humpolec.cz, 5. ledna 2009[cit. 24. Října 2014]. Dostupné na <http://www.mesto-humpolec.cz/vismo/fulltext.asp?hledani=1&id_org=4932&query=peti%C4%8Dn%C3%AD+pr%C3%A1vo&submit.x=0&submit.y=0>

pověsti. V takové situaci vzniká konflikt mezi povinnostmi státu chránit základní lidská práva a povinnostmi respektovat svobodu projevu včetně možnosti podat stížnost v podobě petice v širším slova smyslu.⁴⁷ Ústavní soud zaujímá názor, že petiční právo je ústavně zaručeno v případech, kdy nezasahuje do jiných základních práv.⁴⁸

2.2 Náležitosti, vady a obsah petice

„Petice musí být písemná a musí pod ní být uvedeno jméno, příjmení a bydliště, toho kdo ji podává; podává-li petici petiční výbor, uvedou se jména, příjmení a bydliště všech členů výboru a jméno, příjmení a bydliště toho, kdo je oprávněn členy výboru v této věci zastupovat.“⁴⁹ PO, která podává petici, nemá stanoveny povinné náležitosti. Petice by měla obsahovat základní údaje, kterými jsou název, adresa sídla, identifikační číslo a uvedení jména, příjmení a bydliště osoby, která je oprávněna za PO jednat, včetně jejího podpisu. Další náležitosti mohou stanovit zvláštní zákony⁵⁰ např.: v záhlaví petice a na každé další straně musí být uveden název politické strany, rok konání voleb a do kterého obecního zastupitelstva politický subjekt kandiduje.⁵¹ Náležitostí petice, která představuje kategorii samu pro sebe, je podpis pod petici. Podpisem se pro potřeby výkonu petičního práva a samotného podání petice rozumí vlastnoruční podpis, možný je i podpis elektronický u petic podaných elektronicky.⁵²

Vadou petice je např. uvedení jména či příjmení zkratkou (Fr. místo František), údaje doplněné do petice po jejím podepsání. Krajské soudy však tvrdí, že při posuzování podpisů je přílišný formalismus a úřednická horlivost nadbytečná. Nejdůležitějším kritériem je, zda podpis je podpisem petenta tzn., že petenti projevili svobodnou vůli. Vady petice lze vykládat i negativně, tedy co vadou není. Petice neobsahuje vadu, pokud jsou na ní nebo na podpisovém archu předtištěny určité údaje např. bydliště. Všechny údaje na petici mohou být uvedeny jinak než vlastnoručně nebo jinou osobou a oprávněná osoba musí petici vlastnoručně podepsat. Za vadu nelze považovat, pokud je adresa trvalého bydliště petenta uvedena „opakovacími znaménky“, které navazují na řádek nad těmito znaménky, protože

⁴⁷ JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromážd'ovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 116-122 (§1. odst. 1)

⁴⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 23. dubna 1998, sp. zn. II. ÚS 20/98

⁴⁹ § 5 zákona odst.1 č. 85/1990 Sb., o právu petičním

⁵⁰ např. zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

⁵¹ JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromážd'ovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 128-131 (§ 4, § 5)

⁵² ADÁMEK, Petr. Metodická příručka pro vyřizování petic podle zákona o právu petičním. 2013 s. 5 a také viz zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

soudy v běžné praxi došly k závěru, že jde o symbol všeobecně známý a užívaný, jehož význam je zřejmý. Existují i petice, které požadují po oprávněných osobách, aby uvedli datum svého narození. Rok narození lze dle názoru soudu uvést zkráceně posledním dvojčíslicím. Tento závěr se vztahuje jen na speciální petice, které může podpořit pouze osoba stanoveného věku.⁵³

Peticí se lze domáhat čehokoliv, co se týká veřejného nebo jiného společného zájmu, avšak její obsah není neomezený.⁵⁴ Peticí se nesmí zasahovat do nezávislosti soudu⁵⁵, to si nelze vykládat tak, že soud nemůže být adresátem petice, nýbrž zákaz zasahování peticemi do rozhodovacích pravomocí soudů. Do nezávislosti soudu se nezasahuje, pokud petice obsahuje obecné požadavky či návrhy ve veřejném zájmu, které mohou zvýšit efektivitu a rychlost rozhodování soudů. Obsah petice směřované soudu musí plně korespondovat s principem nezávislosti soudu.⁵⁶ Petiční zákon stanovuje omezení u petic, které svým obsahem vyzývají k porušování Ústavy a zákonů, popírání či omezování osobních, politických nebo jiných práv pro jejich pohlaví, národnost, rasu, původ či náboženské, politické nebo jiné smýšlení, k rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti, násilí a hrubé neslušnosti.⁵⁷

2.3 Petiční výbor

V případě, že se jedna nebo více osob rozhodne podat petici, je zákonem povoleno k shromáždování podpisů pod petici vytvořit petiční výbor. Z povahy petičního výboru je zřejmé, že jeho širší využití bude u petic s velkým počtem podpisů. Petiční výbor není PO a nemá právní subjektivitu. Proto je nutné upravit záležitosti, které jsou spojeny s materiálním zajištěním petice, jako jsou např. vlastnictví papíru, zabezpečení a rozmnožení podpisových archů prostřednictvím občanského práva.⁵⁸

Na členy petičního výboru neklade petiční zákon speciální požadavky ohledně věku či způsobilosti k právním úkonům. Je-li vytvořen petiční výbor, jsou členové povinni určit osobu starší 18 let, která je bude zastupovat ve styku s orgány veřejné moci. Petiční zákon nestanovuje, že pověřená osoba musí být členem petičního výboru, nepožaduje, aby člen

⁵³ JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromáždovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 130-131(§ 5)

⁵⁴ ADÁMEK, Petr. *Metodická příručka pro vyřizování petic podle zákona o právu petičním*, 2013 s. 3

⁵⁵ Článek 18 odst. 2, Zákon č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, Listina základních práv a svobod

⁵⁶ JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromáždovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 123- 124 (§ 1)

⁵⁷ ADÁMEK, Petr. *Metodická příručka pro vyřizování petic podle zákona o právu petičním*, 2013 s. 3

⁵⁸ JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromáždovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 126 (§ 3)

petičního výboru musel petici svým podpisem podpořit. Přesto se dá předpokládat, že člen petičního výboru příslušnou petici podepíše.⁵⁹

Vytvoření petičního výboru má vliv na formální podobu petice. Podpisové archy, které patří k petici, musí obsahovat jméno, příjmení a bydliště zástupce petičního výboru. Podává-li petici samotný petiční výbor, petice bude obsahovat jména, příjmení, adresy všech členů petičního výboru a zástupce petičního výboru.⁶⁰

2.4 Shromažďování podpisů pod petici

„Občan nebo petiční výbor mohou každým způsobem, který neodporuje zákonu vyzývat občany, aby petici svým podpisem podpořili. K podpisu občan uvede jméno, příjmení a bydliště. Musí mu být umožněno, aby se s obsahem petice před podpisem řádně seznámil. K podpisu nesmí být nucen. Pokud podpisové archy, které neobsahují text petice, musí být označeny tak, aby bylo zřejmé, jaká petice má být podpisy podpořena; dále na nich musí být uvedeno jméno, příjmení a bydliště toho, kdo petici sestavil, nebo jméno, příjmení a bydliště, toho, kdo je oprávněn členy petičního výboru v této věci zastupovat.“⁶¹

Jakmile je petice hotová, následuje shromažďování podpisů pod petici. Nestanoví-li zvláštní právní předpis, že petice musí být podpořena určitým počtem podpisů, je za petici považována i petice s jedním podpisem. Nelze přehlížet fakt, že petice obsahující velký počet podpisů mají větší politickou váhu a představují silnější hlas veřejnosti ve věcech veřejných.

Petiční zákon upravuje shromažďování podpisů u FO i PO, které jsou nositeli petičního práva, nejsou dány formální požadavky na jejich identifikaci. Petent jako FO musí při podpisu uvést, jak již bylo uvedeno jméno, příjmení a bydliště. Zvláštní zákony mohou požadovat i jiné údaje. Oprávněný volič podporující registraci nezávislého kandidáta do Senátu⁶², uvádí mj. rodné číslo.⁶³ Pojem bydliště nemá v českém právním řádu jednotnou definici. Pro účely petičního zákona je nutno tento pojem chápat v širším slova smyslu.⁶⁴ Pojem bydliště lze specifikovat prostřednictvím dalších zvláštních právních předpisů.⁶⁵ Na

⁵⁹ ADÁMEK, Petr. Metodická příručka pro vyřizování petic podle zákona o právu petičním, 2013 s.v4

⁶⁰ JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromažďovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 126 (§ 3)

⁶¹ § 4 zákona č. 85/1990 Sb., o právu petičním

⁶² JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromažďovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 127-128 (§ 4)

⁶³ viz § 61 odst. 2 písm. d) zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do parlamentu České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁴ JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromažďovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a.s., 2007, s. 128 (§ 4)

⁶⁵ viz zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů nebo zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů

druhou stranu však např. volební zákony, které upravují speciální petice, zužují pojem bydliště pouze na adresu trvalého pobytu na území ČR.

Další kategorií spojenou se shromažďováním podpisů, je podpis. Tento pojem je obsažen v mnoha právních předpisech soukromého i veřejného práva. Jeho legální definici nenalezneme v žádném z nich. V jednotlivých případech pro účely konkrétního právního předpisu jsou stanoveny určité požadavky na podpis.⁶⁶ Občanský soudní řád vnímá institut podpisu jako vlastnoruční podpis účastníka řízení či jeho zástupce, přičemž podpis nelze nahradit mechanickými prostředky např. podpisovým razítkem.⁶⁷ Petiční právo považuje za podpis vlastnoruční podpis petenta. V dnešní době se stále více objevují petice v elektronické podobě, u těch je řádným podpisem elektronický podpis.⁶⁸ Podpisem může petice rovněž podpořit také PO. Z jejich rysů by měla uvést název či obchodní firmu, adresu sídla, identifikační číslo, jméno, příjmení a funkci osoby, která je oprávněna jednat jménem PO, včetně jejího podpisu.⁶⁹

Při shromažďování podpisů pod petice, u kterých je vyžadován velký počet podpisů, je potřeba využít petiční archy. Podmínkou je, aby se daly jednoduše přiřadit k petici, kterou má petent podpořit.⁷⁰ *Pokud podpisové archy neobsahují text petice, musí být označeny tak, aby bylo zřejmé, jaká petice má být podpisy podpořena; dále na nich musí být uvedeno jméno, příjmení, bydliště toho, kdo petici sestavil nebo jméno, příjmení a bydliště toho, kdo je je oprávněn členy petičního výboru v této věci zastupovat.*⁷¹

Doba shromažďování podpisů není v petičním zákoně omezena, proto nelze vyloučit ani mnohaletý sběr podpisů. Výjimkou jsou petice, u kterých se sběr podpisů vztahuje na dodržení lhůty např. volební petice. Pro shromažďování podpisů lze využít všechna veřejná prostranství.⁷² K vystavení petičních archů na těchto místech není potřeba povolení orgánu veřejné moci. Shromažďovatelé podpisů jsou určitým způsobem omezeni. Tato omezení jsou tvořena OZV obce, právními předpisy na úseku hygieny, požární ochrany, omezení provozu motorových a jiných vozidel a k rušení veřejného pořádku.

⁶⁶ JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromažďovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 128-129 (§ 4)

⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. března 1999, sp. zn. 20 Cdo 298/99

⁶⁸ viz zákon č. 272/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁹ JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromažďovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 128-129 (§ 4)

⁷⁰ ADÁMEK, Petr. Metodická příručka pro vyřizování petic podle zákona o právu petičním, 2013 s. 4-5

⁷¹ § 4 odst. 2 zákona č. 85/1990 Sb., o právu petičním

⁷² Veřejné prostranství dle § 34 zákona ač. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o obcích: *Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.*

2.5 Podání a vyřízení petice

Petice musí být písemná a musí obsahovat povinné náležitosti.⁷³ Ústavní soud ve vztahu k vyřízení petice zdůraznil následující: Ústavní soud však zdůraznil následující: „ústavní úprava však nezakládá konkrétní záruky kladného či záporného „meritorního vyřízení“ věci. Stanoví se pouze povinnost nebránit podání petice tj., ji přijmout. Petice se chápe jako především jako určitý podnět, vyjádření názoru, pokud jde o věci veřejné.“⁷⁴ např. právo na soudní a jinou ochranu.⁷⁵

Pokud orgán shledá, že petice nepatří do jeho působnosti, je povinen ji postoupit do 5 dnů věcně příslušnému orgánu a zároveň uvědomit petenta.⁷⁶ Orgán, který petici přijal, musí posoudit její obsah do 30 dnů a v této lhůtě odpovědět petentovi nebo zástupci petičního výboru. U speciálních petic, které musí být podpořeny určitým počtem podpisů, adresát petice posuzuje i platnost podpisů.⁷⁷ S tím lze uvést rozhodnutí krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 31. března 2006, který se zabýval otázkou platnosti podpisů u místního referenda, některé jeho závěry se vztahují i na petice v listinné podobě.⁷⁸ Samotné vyřízení petice spočívá v tom, že adresát petice v odpovědi uvede stanovisko k obsahu petice a způsob jejího vyřízení.⁷⁹

Územní samosprávné celky jsou adresáty petic⁸⁰. Petiční zákon ukládá státním orgánům povinnost upravit způsob přijímání, projednávání a vyřizování petic ve svých jednacích řádech či obdobných předpisech. Tyto předpisy upravují problematiku petic a jedná se o interní předpisy. Dále musí respektovat meze dané petičním či jiným zákonem.⁸¹

2.6 Petice vzešlá ze shromáždění

Petice vzešlá ze shromáždění je speciálním druhem petice. V celém jejím rozsahu se však aplikují obecná ustanovení týkající se petic. U tohoto druhu petic se uvádí vedle zmíněných obecných ustanovení také, z jakého shromáždění vzešla a jak byla shromážděním

⁷³ JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromažďovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s. 2007, s. 129 (§ 5)

⁷⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 23. června 1994, sp. zn. I. ÚS 21/94

⁷⁵ čl. 36 LZPS

⁷⁶ ADÁMEK, Petr. Metodická příručka pro vyřizování petic podle zákona o právu petičním, 2013 s. 6

⁷⁷ JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromažďovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 130 (§ 5)

⁷⁸ Rozhodnutí krajského soudu v Českých Budějovicích, sp. zn. 10 Ca 37/2006, ze dne 31. března 2006

⁷⁹ JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromažďovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007, s. 131 (§ 5)

⁸⁰ čl. 18 odst. 1, LZPS

⁸¹ ADÁMEK, Petr. Metodická příručka pro vyřizování petic podle zákona o právu petičním. 2013 s. 7

schválena. Tato petice souvisí se zákonem o shromažďování⁸² a petičním zákonem, ale žádný z těchto právních předpisů nestanovuje způsob schválení petice vzešlé ze shromáždění. Schválení je většinou na samotném svolavateli, jehož povinností je zjistit skutečnou vůli účastníků a tato vůle určí podobu obsahu petice. Možností přicházející v úvahu, je uplatnění procesu shromažďování podpisů. V tomto případě by byl postup shodný jako u listinných petic.⁸³

Shromáždění může svolat občan starší 18 let nebo právnická osoba se sídlem na území České republiky, anebo skupina osob.⁸⁴ U petic vzešlých ze shromáždění, se petičním výborem rozumí svolavatel. V případě, že shromáždění svolá skupina FO nebo PO, všichni jsou zároveň členy petičního výboru. Členové mají povinnost určit osobu starší 18 let, která je bude zastupovat ve styku s orgány veřejné moci.⁸⁵ Ve vztahu předání petice delegací PSP ČR platí následující: „*Delegace vyslaná shromážděním k předání petice do budovy Sněmovny nebo tam, kde Sněmovna a její orgány jednají, může mít nejvýše pět členů.*“⁸⁶

⁸² Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím

⁸³ ADÁMEK, Petr. Metodická příručka pro vyřizování petic podle zákona o právu

⁸⁴ § 3 zákona č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁵ ADÁMEK, Petr. Metodická příručka pro vyřizování petic podle zákona o právu petičním

⁸⁶ § 10 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů

3. Petiční právo v jiných zemích

V této kapitole porovnáám úpravu petičního práva v jiných evropských zemích. V návaznosti na to napíšu o petičním právu země, která je naší republice nejbližší, o **Slovensku**. Petiční právo na Slovensku je kategorizováno jako základní právo a je zahrnuto mezi práva politická. Je formou přímé demokracie a umožňuje občanům účastnit se na správě věcí veřejných. Petiční právo je součástí principu suverenity občanů. Slouží k projevu názoru ve věcech veřejných, soukromých nebo věcí, které se týkají jiného společného zájmu na orgány státní správy a samosprávy. Slovenská Ústava zakotvuje petiční právo v čl. 27 a na jeho základě je petiční právo zaručeno. Slovenský Ústavní soud konstatoval, že k porušení petičního práva může dojít např. při sbírání podpisů pod petici nebo při odepření možnosti připojit se k petici.⁸⁷ Zde si můžeme všimnout rozdílu se zakotvením petičního práva v právním řádu ČR, je řazeno v LZPS v čl. 18. Česká i slovenská právní úprava se řídí stejným zákonem o právu petičním.

Druhou zemí je **Polsko**. Petiční právo je upraveno v polské Ústavě v čl. 63. Píše se v něm, že každý sám nebo s jinými osobami, pokud k tomu dají svůj souhlas, má právo podávat petice, stížnosti či jiná podání k orgánům veřejné správy a sociálním institucím. V Polsku se petiční právo považuje za jedno z nejdůležitějších práv a má dlouhou tradici. Polská Ústava vyžaduje, aby petiční právo bylo upraveno zákonem, ten však není dosud účinný, z čehož plyne problém v uplatňování petičního práva.⁸⁸

V **Rakousku** je zmínka o peticích ve spolkové Ústavě v kapitole ombudsmana. Jedná se o tříčlenný orgán, jehož úkolem je posuzovat stížnosti občanů na fungování státní správy. V Rakousku nejsou petice upraveny zákonem. Petice se musí týkat dodržování právních předpisů, to neplatí, pokud se vyžaduje podpora veřejnosti. Petice se podává příslušné komoře Parlamentu prostřednictvím jejího člena. Pro řešení petic jsou zřízeny výbory. Dalšími projevy názorů v Rakousku podobné peticím jsou např. petice mající podobu návrhu zákona, musí obsahovat alespoň sto tisíc podpisů, ale pro zákonodárce není závazný. Plebiscit je referendum se závazným výsledkem, podrobnosti stanoví zákon o hlasování. Poslední je lidová konzultace, která má charakter referenda, jejíž výsledek není závazný a její podstatou

⁸⁷ BACHOVÁ, Andrea. *Význam petičního práva a poznatky veřejného ochrancu práv z jeho upatňování v praxi* [online]. inprost.sk, 24. února 2011 [cit. 28. prosince 2014]. Dostupné na <<http://www.inprost.sk/vyznam-peticneho-prava-poznatky-verejneho-ochrancu-prav-z-jeho-uplatnovania-v-praxi>> a viz náleží Slovenského Ústavního soudu ze dne 13. května 1998 I. ÚS 36/98

⁸⁸ Instytut Spraw Publicznych, *Ubiegamy sie o prawo petycji* [online]. isp.org.pl, 2010 [cit. 16. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.isp.org.pl/petycje,740.html>>

je zjištění názoru rakouských občanů na otázky, které mohou mít dopad na celou zemi a jsou uzavřené.⁸⁹

V **Belgii** je právo petiční zakotveno v Ústavě v části druhé; Belgičané a jejich práva, čl. 28, ve kterém se píše, že občané Belgie se mohou obracet s peticemi, které podepsalo více osob, tradičně se počítá i s peticí podanou jediným petentem. Petice obsahuje údaje, které identifikují navrhovatele, ten v ní uvede své jméno a bydliště. V Belgii je zakázáno předkládat petice komorám Parlamentu osobně. Komory předloží petici ministroví petic, který má povinnost komoře Parlamentu na petici odpovědět. Belgičané stále častěji podávají tzv. e-petice, kdy se podpisy sbírají prostřednictvím internetu. Výhodou je, že díky internetu se může s textem seznámit širší skupina lidí. Belgičané zavedli oficiální portály pro e-petice.⁹⁰ Využití petiční právo lze i k nevládním organizacím.⁹¹

Ve **Španělsku** je petiční právo zakotveno v Ústavě z 27. srpna 1992 v kapitole 1.; základní práva a občanské svobody v čl. 29., ten říká, že všichni Španělé mají právo podávat petice samostatně i s jinými v písemné a dalších formách, které Ústava předvídá. Využitím petičního práva nemohou být dotčena práva navrhovatele, tomu však podáním petice není povoleno spáchat trestný čin. Ve španělské Ústavě je petiční právo přisouzeno i příslušníkům ozbrojených sil a jiným osobám podléhajícím vojenské kázní jen individuálně a za podmínek stanovených zvláštními zákony. Adresáty petic jsou veřejné instituce, správní úřady a všechny orgány spjaté s výkonem veřejné správy. Jazykem petice nemusí být pouze španělský jazyk, ale i regionální jazyky⁹² a tyto osoby mají právo na odpověď v tomto jazyce.⁹³

Německá Ústava z roku 1949 se zmiňuje o petičním právu v čl. 17, ve kterém se píše, že každý má právo sám nebo s jinými se obracet na příslušné nebo lidové orgány. **Bundestag**⁹⁴ zřizuje petiční výbor, jehož povinností je posouzení petic a stížností mu adresovaných. Pravomoci petičního výboru stanovuje Ústava. V Německu není zákon o peticích a výkon petičního práva se opírá o zákon o pravomocích petiční komise. Němci přiznávají petiční právo širokému okruhu osob např. mladistvým, osobám ve výkonu trestu nebo osobám, které nemají německé občanství. Petici lze podat mimo výše zmíněný Bundestag a orgány veřejné správy i k Landtagu, což je parlament spolkové země. Petiční

⁸⁹DRAGAN, Artur a kol., *Právo petycji w wybranych krajach członkowskich UE i w Rosji*, Kancelaria Senatu, Biuro informacji i dokumentacji, 2009. s. 6-8.[cit 3. ledna 2015] Dostupné na <<http://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/public/k8/petycje/dokumenty/podstawowe/ot-548.pdf>>

⁹⁰ např. www.mesopinions.com

⁹¹ Tamtéž str. 12, 13

⁹² Regionálním jazykem je např. katalánština

⁹³ Tamtéž s. 34-36

⁹⁴ Bundestag je komora Parlamentu v Německu.

právo je důležitým pojítkem mezi státními orgány a občany. Petiční komise má taková práva, pomocí kterých dojde ke spravedlivému posouzení petice. Mezi tato práva řadíme právo nahlédnout do spisu, přístup k informacím od jiných státních úřadů. Může si vyžádat pomoc soudu a má právo předvolat a vyslechnout dotčené osoby, svědky, znalce atp. Od 1. září 2005 může Bundestag obdržet petici podanou veřejností a zveřejněnou na internetu déle než 6 týdnů, která je v té době zároveň podepisována. Čím více podpisů petice získá, tím větší váhu jí Bundestag přisoudí.⁹⁵

Ve **Velké Británii** je petice definována jako oficiální písemný požadavek jedné či více osob k panovníkovi, Vládě nebo Parlamentu. Právo oprávněného podat petici ke králi pro nápravu způsobené újmy, existovalo už v dobách Sasů. Petiční právo bylo zakotveno v Magna Carta a výslovně v Act of 1406, Rotuli Parliamatorum. V poslední době dochází ke zvýšení počtu petic adresovaných Parlamentu. To dokazuje, že středověká praxe v podávání petic má pro petenty stále váhu. Podání petice může sloužit k vytvoření názoru veřejnosti na určitý problém nebo jako nástroj Parlamentu k informování Vlády o určitém problému. Předložení petice Parlamentu podléhá splnění pravidel, která si občané Velké Británie mohou zjistit na tel. čísle⁹⁶ a webových stránkách parlamentu.⁹⁷ Petentům se doporučuje před sbíráním podpisů nastudovat si pravidla a zjistit si další informace, aby petice měla předepsanou formu a potřebné náležitosti.

Poslední zemí mé komparace petičního práva v jiných zemích je **Rusko**. Petiční právo v Rusku je řazeno pod práva a svobody občana a člověka v části druhé Ústavy přijaté v prosinci 1993 v místním referendu. Petiční právo je zaručeno jedné nebo více osobám k orgánům státní správy a místní samosprávy. Občané Ruska mají v rámci mezinárodních smluv, které Rusko uzavřelo, právo se dožadovat ochrany u mezistátních orgánů, které chrání lidská práva a svobody, byly-li vyčerpány prostředky ochrany v ruském právu. V ruském zákonu o peticích se v čl. 4 píše o možnosti podat petici samostatně i kolektivně. Petice může být podána písemně i ústně. Podávání petic slouží jako prostředek komunikace mezi státními či samosprávnými orgány a veřejností. Jedná se o snahu přispět ke zlepšení života v jeho různých oblastech.⁹⁸

⁹⁵ Tamtéž s. 45-47

⁹⁶ Journal Office 020 7219 3310

⁹⁷ House of Commons information office, *Public petitions* [online]. parliament.uk, srpen 2010 [cit. 6. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.parliament.uk/documents/commons-information-office/P07.pdf>>

⁹⁸ DRAGAN, Artur a kol., *Prawo petycji w wybranych krajach członkowskich UE i w Rosji*, Kancelaria Senatu, Biuro informacji i dokemntacji, 2009. s. 77-79. [cit 8. ledna 2015] Dostupné na <http://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k8/petycje/dokumenty/podstawowe/ot-548.pdf>

4. Český a evropský veřejný ochránce práv

Původ slova ombudsman nalezneme ve středověkém pojmu umbup, který znamená moc či autorita příp. ve švédském slově ombud označující osobu vystupující za jiné nebo mluvčího skupiny osob. První ombudsman moderního typu byl ustanoven ve Švédsku v 18. stol. Největší rozmach zažil institut ombudsmana po druhé světové válce a působí ve více než sto zemích světa v různých modifikacích včetně ČR.⁹⁹

VOP bývá rovněž označován jako ombudsman¹⁰⁰, své postavení a působnost má vymezenou v zákoně.¹⁰¹ VOP působí k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených zákoně, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívá k ochraně základních práv a svobod.¹⁰²

VOP lze charakterizovat jako monokratický, státní, nezávislý a nestranný orgán, stojící mimo veřejnou správu. Je zřízen k tomu, aby veřejnou správu kontroloval a dohlížel na ni. VOP volí PSP ČR na dobu 6 let na maximálně dvě po sobě jdoucí volební období. VOP je odpovědný PSP ČR. V současné době funkci zastává *Anna Šabatová*. Kancelář VOP sídlí v Brně.¹⁰³ Institut ombudsmana je zárukou zákonnosti, která má neformálně, rychle a levně zajistit odstranění protiprávních či jiných nežádoucích stavů ve veřejné správě vzniklých především porušením práva ze strany veřejné správy či porušením principů dobré správy nebo před nečinností orgánů veřejné správy.¹⁰⁴ VOP je povinen se zabývat stížnostmi, které směřují proti ministerstvům a jiným správním úřadům s celostátní působností, jiným správním úřadům, které jim podléhají a orgánům územní samosprávy v samostatné působnosti. Dále proti České národní bance, pokud vystupuje jako správní úřad, policii ČR, vězeňské službě, místům, kde se vykonává vazba, trest odnětí svobody a tam, kde se vykonává ústavní nebo ochranné léčení atd.¹⁰⁵ VOP smí provádět nezávislá šetření, kterými nenahrazuje činnost orgánů veřejné správy a není jeho pravomocí měnit či rušit rozhodnutí těchto orgánů. Je však oprávněn požadovat zjednání nápravy, zjistí-li pochybení orgánů veřejné správy. Mimo

⁹⁹ Veřejný ochránce práv, *Historie institutu ombudsmana* [online]. ochrance.cz [cit. 8. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.ochrance.cz/historie>>

¹⁰⁰ MADAR Zdeněk a kol., *Slovník českého práva*, Praha: Linde, 2002. s. 1652, autor hesla JUDr. Jiří Hřebejk

¹⁰¹ zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv ve znění pozdějších předpisů

¹⁰² § 1 zákona číslo 349/ 1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰³ Veřejný ochránce práv, *Historie institutu ombudsmana* [online]. ochrance.cz [cit. 8. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.ochrance.cz/pusobnost-verejneho-ochrance-prav/>>

¹⁰⁴ FRUMAROVÁ Kateřina., *Ochrana před nečinností veřejné správy v českém právním řádu*, Praha: Linde., s. 28

¹⁰⁵ Veřejný ochránce práv, *Historie institutu ombudsmana* [online]. ochrance.cz [cit. 8. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.ochrance.cz/pusobnost-verejneho-ochrance-prav/>>

zahájení jednání na základě žádosti může VOP jednat z vlastní iniciativy. V roce 2006 byla jeho působnost rozšířena v oblasti dohledu na dodržování práv osob omezených na svobodě. Provádí systematické a preventivní návštěvy tam, kde jsou nebo mohou být osoby drženy na základě rozhodnutí či příkazu orgánu veřejné moci např. soudu nebo z důvodu závislosti na poskytované péči, sociální situace atp. Jde o policejní cely, věznice, azylová zařízení, léčebny dlouhodobě nemocných, zařízení pro seniory aj.¹⁰⁶

4.1 Český veřejný ochránce práv z pohledu de lege ferenda

Zastávám názor, že VOP by měl být zakotven v Ústavě. Tento institut by měl být ústavně zakotven jen proto, že z hlediska svého zaměření a významu si to bezesporu zaslouží. Tento názor bych rád podpořil tím, že vznik VOP formou běžného zákona vyvolává pochyby o jeho začlenění v systému dělby státní a veřejné moci. Domnívám se, že v současnosti je již do značné míry překonána klasická trojí dělba moci. Nicméně z tohoto důvodu je nutné, aby každá relevantní státní instituce měla jasně vymezené ústavní postavení. Jestliže je ústavně vymezen základní smysl a poslání veřejné instituce, je tím vytvořen prostor pro ústavní kontrolu tohoto vymezení a jeho konfrontaci s běžným zákonem. V opačném případě jsou možnosti kontroly velmi malé, jelikož je nutno mít na zřeteli, že Ústavní soud není oprávněn zkoumat a hodnotit účelnost či vhodnost určité instituce, nýbrž toliko její ústavnost.

Na podporu ústavního zakotvení VOP lze jednoznačně poukázat na právní úpravu v jiných demokratických zemích. Ve slovenské Ústavě je VOP vymezen jako nezávislý orgán, který se v rozsahu a způsobem stanoveným zákonem podílí na ochraně základních práv a svobod FO a PO při řízení, rozhodování anebo nečinnosti orgánů veřejné správy, pokud je jejich řízení, rozhodování nebo nečinnost v rozporu s právním řádem anebo s principy demokratického právního státu. Ze zemí EU je VOP resp. ombudsman ústavně zakotven v Nizozemí, Portugalsku, Polsku, Španělsku, Finsku aj.¹⁰⁷

4.2 Evropský veřejný ochránce práv

Evropský VOP¹⁰⁸ je nezávislá a nestranná instituce, které se zodpovídá správa EU. Evropský VOP vyšetřuje stížnosti týkající se nesprávného úředního postupu orgánů, institucí, úřadů a agentur EU. Do působnosti Evropského VOP nepatří Soudní dvůr EU. VOP může zjistit nesprávný úřední postup, když orgán nedodržuje základní práva, právní předpisy,

¹⁰⁶ Veřejný ochránce práv, *Historie institutu ombudsmana* [online]. ochrance.cz [cit. 8. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.ochrance.cz/pusobnost-verejneho-ochrance-prav/>>

¹⁰⁷ ŠIMÍČEK, Vojtěch. Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti. In: *Sborník příspěvků přednesených na mezinárodní konferenci ze dne 14. května 2002*. Brno: Masarykova univerzita v Brně pro Kancelář veřejného ochránce práv, 2002, s. 15-18

¹⁰⁸ V současnosti to je evropským VOP Emily O'Riley.

právní zásady či zásady řádné správy. Patří sem správní pochybení, nespravedlnost, diskriminace, zneužití pravomoci, neposkytnutí odpovědi, zamítnutí informací a zbytečné prodlení. Stížnost k VOP může podat každý občan nebo rezident EU nebo podnik, sdružení či jiný orgán se sídlem v EU. K podání stížnosti nemusíme být postiženi nesprávným úředním postupem. Evropský VOP se může zabývat pouze stížnostmi, které se týkají správy EU.¹⁰⁹

Evropský VOP nemůže šetřit stížnosti směřující proti vnitrostátním, regionálním nebo místním orgánům členských států jako ministerstva, obecní zastupitelstva, činnost národních soudů a národních veřejných ochránců práv. Evropský VOP není odvolacím orgánem pro rozhodnutí, která orgány vydávají. Dále se nezabývá stížnostmi, které směřují proti podnikům či soukromým osobám. Na druhou stranu lze podat stížnost Evropskému VOP proti orgánům a institucím EU např. Evropskému parlamentu, Radě EU, Evropské komisi, Evropskému účetnímu dvoru, Výboru regionů EU, Evropské centrální bance, Evropskému úřadu pro výběr zaměstnanců, Evropské agentuře pro životní prostředí.

Stížnost Evropskému VOP lze podat několika způsoby a to prostřednictvím pošty, e-mailu či faxu. Stížnost musí být napsána v kterémkoliv z 23 úředních jazyků EU. Ve stížnosti uvedeme důvody podání, ke které instituci stížnost směřuje a jasně uvedeme, kdo jsme. Svě podání musíme adresovat Evropskému VOP nejpozději do dvou let od doby, kdy nastaly skutečnosti, na které si stěžujeme. Další podmínkou je kontaktování např. prostřednictvím dopisu dotyčný orgán EU nebo instituci v dané záležitosti. Evropský VOP se nebude zabývat stížnostmi, které projednává Soud nebo ve věci již rozhodl. Evropský VOP se snaží vystupovat jako dobrý příklad veřejné služby a stížnostmi, které obdrží, se snaží zabývat tak rychle, jak je to možné. Svou snahu demonstruje snahou potvrdit přijetí žádosti do týdne, během měsíce se snaží rozhodnout, zda zahájí šetření či ne, šetření chce dokončit během roku. V případě zahájení šetření může Evropský VOP informovat dotčený orgán o podané stížnosti za účelem vyřešení problému. Pokud není případ uspokojivě vyřešen v průběhu šetření, snaží se Evropský VOP najít přátelské řešení, které odstraní pochybení. Selže-li pokus o smír, může Evropský VOP navrhnout opatření k nápravě. Pokud orgán jeho návrhy nepřijme, může předložit zvláštní zprávu EP. Na druhou stranu není-li šetření zahájeno např. pokud se týká

¹⁰⁹ Evropský veřejný ochránce práv. *Problémy s EU? Kdo Vám může pomoci?* Luxemburg: Evropská Unie. 2011, s. 3

vnitrostátních, regionálních nebo místních správních orgánů členských států, snaží se stěžovatelům poradit, který orgán jim je schopen pomoci.¹¹⁰

K činnosti Evropského VOP patří při šetření prosazování řádné správy. Evropský VOP se zasadil o to, aby právo na řádnou správu bylo zakotveno v Listině základních práv EU, viz čl. 41 Listiny základních práv EU. Odůvodnil to tím, že občané mají nárok na otevřenou, odpovědnou a na služby orientovanou správu.¹¹¹

S prosazováním řádné praxe pomáhá orgánům EU od roku 2001 Evropský kodex řádné správní praxe a stal se nepostradatelným nástrojem uvádění zásady řádné správy v praxi. Občanům pomáhá uplatnit práva a prosazuje veřejný zájem na otevřené, účinné a nezávislé evropské správě. Kodex pomáhá občanům zjistit, jaké standardy správní praxe mohou očekávat od orgánů EU. Evropský VOP není oprávněn vydávat závazná rozhodnutí a ani zmíněný Kodex není právně závazný. Jeho výhodou je, že prvky Kodexu se překrývají se základním právem na řádnou správu. Od roku 2009, kdy v platnost vstoupila Lisabonská smlouva, má Listina základních práv EU stejnou právní hodnotu jako Smlouvy. Z toho plyne právní nárok všech na řádnou správu svých záležitostí ze strany orgánů EU.¹¹²

Ochranu práv občanů v EU zajišťují kromě Evropského VOP práv také národní a regionální VOP, Petiční výbor EP, Evropský inspektor ochrany údajů, Evropská komise aj.

Sít' Evropských veřejných ochránců práv se skládá z Evropského VOP, národních a regionálních VOP a Petičního výboru EP. Přesné důvody, na základě kterých může Evropský VOP jednat, se v rámci sítě mohou lišit, ale obvykle zde patří porušení práv, včetně lidských a základních práv, jiné nezákonné chování včetně nedodržení obecných právních zásad a jednání v nesouladu se zásadami řádné správy. Další složkou sítě je **Petiční výbor EP**. Evropský parlament se zabývá peticemi ve věcech, které spadají do oblasti činnosti EU, prostřednictvím Petičního výboru EP. Petice zahrnují široký okruh otázek počínaje ekologickými zájmy a konče u prodlení či diskriminace. EP může prostřednictvím petic upozornit na porušování práv občanů EU ze strany členského státu, místního úřadu či veřejné instituce.

Role **Evropské komise** v ochraně práv spočívá v zajištění dodržování evropských právních předpisů členskými státy. Z toho plyne její neformální název strážkyně Smluv. Na

¹¹⁰ Evropský veřejný ochránce práv. *Co pro Vás může udělat evropský veřejný ochránce práv? Přehled práce veřejného ochránce práv a způsobů, kterými Vám může pomoci*. Belgium: Evropské nakladatelství, 2008, s. 8-11

¹¹¹ Evropský veřejný ochránce práv. *Co pro Vás může udělat evropský veřejný ochránce práv? Přehled práce veřejného ochránce práv a způsobů, kterými Vám může pomoci*. Belgium: Evropské nakladatelství, 2008, s. 25

¹¹² Evropská veřejný ochránce práv. *Evropský kodex řádné správní praxe*. Luxembourg: Evropská Unie, 2013, s. 7-8. [cit. 15. ledna 2015] Dostupné na <<http://www.ombudsman.europa.eu/cs/resources/code.faces#/page/1>>

Komisi je možné se obrátit v případě, že existuje podezření pro nedodržování práva EU členským státem.

Mají-li zaměstnanci orgánů EU nebo jiné osoby za to, že je nesprávně nakládáno s jejich osobními údaji ze strany evropských orgánů, mohou podávat stížnosti k **Evropskému inspektorovi osobních údajů**. Jedná se o nezávislý kontrolní orgán zabývající se ochranou osobních údajů, soukromím a podporou osvědčených způsobů v institucích a orgánech EU. Tento úkol vykonává na základě sledování zpracování osobních údajů ze strany správy EU. Poskytování doporučení k politikám a právním předpisům, které mají vliv na soukromí a spolupráci s podobnými úřady na úrovni EU, členských států i nad rámec jejich úrovní. V případě, že Evropský komisař osobních údajů shledá stížnost přípustnou, provádí šetření. Zjištění jsou oznámena stěžovateli a jsou přijata nezbytná opatření.¹¹³

¹¹³ Evropský veřejný ochránce práv. *Problémy s EU? Kdo Vám může pomoci?* Luxemburg: Evropská Unie. 2011

5. Vybraná problematika stížností v Moravskoslezském kraji

Místem podání písemných stížností se rozumí podatelna KÚ, pro podávání elektronických stížností je to elektronická podatelna úřadu nebo elektronická adresa kteréhokoliv zaměstnance kraje. Podacími místy pro ústní stížnosti jsou odbory KÚ a podatelna KÚ. Pokud stížnost nelze vyřídit na místě, o podání ústní stížnosti se sepíše záznam. Sepsání záznamu je vyžadováno, pokud vyřízení věci nenáleží do působnosti kraje a stěžovatel na sepsání záznamu trvá. Záznam podepíše stěžovatel, zaměstnanec, který záznam pořídil a další účastníci jednání. Ústní podání anonymní stížnosti není možné, ale stěžovatel má právo, aby jeho jméno v souvislosti se stížností nebylo uváděno. Tento požadavek je nutno poznačit do záznamu. Telefonické stížnosti lze podávat u odborů kraje, když nelze telefonickou stížnost vyřídit ihned, nebo pokud stěžovatel trvá na sepsání záznamu, vyžádá si zaměstnanec jméno a adresu stěžovatele a záznam sepíše. Ve složitých případech nebo v případech, kdy právní předpisy výše zmíněný postup neumožňují, vyzve zaměstnanec kraje stěžovatele, aby stížnost sepsal písemně a zaslal ji na KÚ, příslušnému správnímu orgánu nebo organizaci popř. ji podal osobně. Místem pro evidenci stížností je příslušný odbor kraje.

Příjemcem stížnosti adresované hejtmanovi je hejtman, stížnosti adresované radě přijímá hejtman nebo příslušný náměstek hejtmana, do jehož oblasti působnosti stížnost spadá. V případě, že stížnost směřuje řediteli KÚ, je jejím příjemcem, ten stížnost přijímá i v případě, že není stížnost označena, kterému odboru je adresována. Stížnosti, které jsou podávány k odboru KÚ příp. zaměstnanci, přijímá příslušný odbor. Přijetí stížnosti je nutno stěžovateli písemně potvrdit. Potvrzení o přijetí stížnosti zasílá evidenční místo do 10 dnů ode dne doručení. Potvrzení se nezasílá u stížností podaných telefonicky či ústně nebo doručených osobně, u stížností podaných prostřednictvím datových schránek, pokud je stížnost vyřízena v plném rozsahu do 10 dnů od jejího přijetí. Stížnost je postoupena KÚ k vyřízení jiným správním orgánem u stížností zaslanych KÚ na vědomí. Potvrzení se nezasílá u stížností zaslanych na adresu elektronické podatelny. Evidenční místo stížnost zaeviduje a originál postoupí příslušnému odboru, do jehož působnosti předmět stížnosti spadá nebo kterému byla adresována.

Příslušné odbory jsou povinny věc prošetřit a do šedesáti dnů zaslat sdělení o vyřízení stížnosti. Příslušný odbor zašle kopii sdělení evidenčnímu místu stížností na vědomí. Ve sdělení se uvede, zda byla stížnost jako celek či její části důvodná, částečně důvodná nebo nedůvodná nebo byla vyřízena jiným způsobem. Není-li možné stížnost vyřídit ve stanovené lhůtě, jsou odbory povinny tuto skutečnost odůvodnit, stanovit novou lhůtu a písemně

vyrozumět stěžovatele ještě před uplynutím lhůty. Kopii oznámení obdrží evidenční místo stížností. Nelze-li novou lhůtu určit přesně, stanoví se lhůta šedesát dní. V této lhůtě odbory informují stěžovatele o aktuálním stavu vyřizování stížnosti, příp. stanoví novou lhůtu. Kopii sdělení obdrží i evidenční místo stížností. Jestliže stížnost nespadá do působnosti kraje, postoupí KÚ stížnost nebo její část do pěti dnů od jejího obdržení.

Na žádost stěžovatele mu vrátí KÚ materiály, které zaslal. To se nevztahuje na písemnosti obsahující samotnou stížnost. Opakovaná stížnost v již prošetřené věci se nebude šetřit, pokud stěžovatel neuvede nové skutečnosti zakládající důvod pro nové šetření. Anonymní stížnosti se řeší, pokud jsou adresné a konkrétní. Vzhledem k anonymitě stěžovatele se výsledek šetření založí do spisu a kopie je zaslána evidenčnímu místu stížností. Není-li u hromadných stížností kontaktní osoba, stížnosti se zasílají osobě uvedené jako první v pořadí.¹¹⁴

5.1 Stížnosti v Ostravě

Stížnosti v Ostravě je možno podávat na podatelně magistrátu, jeho odborech, na jednotlivých pracovištích MP Ostrava a na elektronických podatelkách nebo elektronických adresách zaměstnanců.

Při podání ústní stížnosti je sepsán záznam, který podepsán stěžovatelem a zaměstnancem, kterým záznam vytvořil. Stěžovatel má právo, aby jeho jméno nebylo v souvislosti s šetřením stížnosti uváděno, to se vyznačí do záznamu. Telefonické stížnosti se podávají u příslušných odborů a jednotlivých pracovišť MP Ostrava. Pokud nelze stížnost vyřešit v rámci hovoru, je volající vyzván, aby stížnost doručil písemně a dostavil se k sepsání protokolu o podání ústní stížnosti.

Stížnosti eviduje příslušný odbor, ten sleduje jejich vyřizování dodržování lhůt a může kdykoliv požádat o nahlížení do dokumentů a ověřit stav vyřizování stížnosti.

Stížnost je možno adresovat primátorovi, náměstkům, tajemníkovi a řediteli MP Ostrava. Stížnost šetří a vyřizuje věcně příslušný odbor. Směřuje-li stížnost proti činnosti více odborů, je odbor, který stížnost vyřizuje, oprávněn vyžádat si vyjádření těchto odborů. Pokud stížnost neobsahuje informace, které pomohou k vyřízení stížnosti, je stěžovatel vyzván

¹¹⁴ Odbor právní a organizační, *Pravidla přijímání a vyřizování petic a stížností*[online]. kr-moravskoslezsky.cz, 1. dubna 2014[cit. 10. března 2015]. Dostupné na <<http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/kontrola/pravidla-pro-prijimani-a-vyrizovani-petic-a-stiznosti.pdf>>

k doplnění informací ve stanovené lhůtě a je poučen o důsledcích uplynutí této lhůty. Není-li stížnost ve stanovené lhůtě doplněna, odloží se. Odložení se odůvodní a zaznamená do spisu.

Opakovaná stížnost téhož stěžovatele ve věci, která již byla vyhodnocena, a která není doplněna o nové skutečnosti zakládající důvod pro přijetí opatření, nebude znovu prošetřována a odloží se. Informace o odložení písemně sdělí stěžovateli odbor, který stížnost vyřizuje pouze po první opakované stížnosti. Při dalším opakování se stěžovatel nevyrozumívá a stížnost se pouze přiloží k původnímu spisu. Pokud bude při prošetřování stížnosti zjištěno, že ve věci probíhá soudní řízení, správní řízení, šetření u VOP či jiné řízení, stížnost se odloží a zaeviduje. Stěžovateli bude tato skutečnost písemně sdělena odborem, který stížnost vyřizuje.

Vyhodnocení, zda jde o stížnost důvodnou nebo ne, provede odbor příslušný k vyřízení stížnosti. Směřuje-li stížnost proti zaměstnanci, prošetřuje ji nadřízený tohoto zaměstnance. Stížnost nesmí být přidělena k vyřízení zaměstnanci, proti němuž směřuje. Všechny odbory zúčastněné na vyřizování stížnosti jsou povinny si poskytnout vzájemnou součinnost.

Anonymní stížnosti jsou šetřeny v případech, jsou-li adresné, konkrétní a z obsahu lze vyhodnotit, proti čemu směřují. Na jejich šetření se vztahují postupy uvedené v pravidlech Statutárního města Ostrava. Vzhledem k anonymitě stěžovatele příslušné odbory výsledek šetření pouze založí do spisu a kopii zašlou na vědomí evidenčnímu místu stížností.

Stížnost obsahující hanlivé nebo urážlivé výroky, kterými zesměšňuje, jinak napadá důstojnost osob, proti kterým směřuje či obsahuje pomlouvačné výroky, bude po vyhodnocení odložena příp. postoupena příslušným orgánům např. orgánům činným v trestním řízení. O tom bude stěžovatel písemně informován. Není-li při vyřizování hromadných stížností ve stížnosti určena kontaktní osoba pro doručování písemností, jsou písemnosti doručovány osobě, která je ve stížnosti uvedena na prvním místě. Nepatří-li řešení stížnosti do kompetence města, postoupí je příslušný odbor do 5 dnů od doručení příslušnému orgánu a v téže lhůtě písemně vyrozumí podatele. U stížností adresovaných radě nebo zastupitelstvu Statutárního města, které nejsou v jejich působnosti, se postoupí do 5 dnů ode dne doručení příslušnému orgánu. Podatel bude v téže lhůtě písemně vyrozuměn. Způsob vyřízení bude

předložen prostřednictvím řádného materiálu radě nebo zastupitelstvu Statutárního města na vědomí.¹¹⁵

Mým šetřením jsem zjistil, že pravidla pro přijímání a vyřizování stížností v Ostravě jsou velice podrobná a obsahují i ustanovení o hanlivých či urážejících stížnostech, o hromadných stížnostech a o stížnostech směřující k radě nebo zastupitelstvu. Za velkou nevýhodu úpravy stížností v Ostravě považuji to, že tato pravidla na webových stránkách Statutárního města téměř nelze vyhledat. Mě samotnému se to povedlo náhodou asi při desáté návštěvě webu. Před těmito pravidly je uvedena jakási zjednodušená verze těchto pravidel obsahující spoustu zbytečných informací a chyb např. že stížnost je oprávněna podat osoba, která dosáhla 18 let, což je zjevné omezení práva podat stížnost nebo formulář pro podání stížností, který však u ústních či telefonických stížností své uplatnění nenajde apod.¹¹⁶

5.2 Stížnosti ve Frýdku Místku

Stížnosti jsou přijímány celou pracovní dobu v podatelně MÚ. Přijetí stížnosti je také povinností každého odboru MÚ. Stěžovatel může požádat o přijetí stížnosti MÚ příslušným způsobem např. razítkem. Při ústním podání se sepíše záznam ve dvou vyhotoveních a stěžovatel uvede jméno, adresu, předmět stížnosti a podpis, záznam podepíše také zaměstnanec MÚ, který záznam sepsal. Evidenci stížností vede odbor kanceláře starosty. Podatelna i odbory jsou povinny předat došlé stížnosti k evidenci. Je-li podána stížnost, která nenáleží do působnosti města a jeho orgánů, je do pěti dnů postoupena příslušnému odboru či orgánu a vyrozumí stěžovatele.

Stížnost se označí číslem jednotné evidence. Pod tímto číslem je vedena až do vyřízení. Označí se razítkem „stížnost“ a je předána příslušné osobě k vyřízení. Jsou-li pochyby o tom, zda se jedná o stížnost, posoudí náležitosti právní odbor nebo o způsobu vyřízení rozhodne tajemník MÚ. Stížnosti vyřizuje starosta, místostarosta, tajemník MÚ, vedoucí odboru v závislosti na tom, proti komu nebo čemu stížnost směřuje. Stížnost nevyřizuje ten, proti komu směřuje. Stížnost musí být vyřízena do třiceti dnů ve výjimečných případech do dnů šedesáti, v takovém případě se musí vyrozumět stěžovatel.

Odpověď na stížnost obsahuje, zda je důvodná či ne. V odpovědi na důvodnou stížnost se uvede opatření k nápravě, a kdy bude splněno. Odpověď je nutno doručit

¹¹⁵ Statutární město Ostrava, *Pravidla pro přijímání a vyřizování stížností* [online]. ostrava.cz, 23. ledna 2014 [cit. 13. března 2015]. Dostupné na <[http://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/odbor-interniho-audit-a-kontroly/oddeleni-interniho-audit-a-kontroly/oddeleni-interniho-audit/zivotni-situace/stiznosti-a-petice/lifesituation-full](http://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/odbor-interniho-audit-a-kontroly/oddeleni-interniho-audit/zivotni-situace/stiznosti-a-petice/lifesituation-full)>

¹¹⁶ viz.<<http://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odbory-magistratu/odbor-interniho-audit-a-kontroly/oddeleni-interniho-audit/zivotni-situace/stiznosti-a-petice/lifesituation-basic>>

stěžovateli na dodejku či jiným prokazatelným způsobem. Je-li navrženo opatření k nápravě, je zpracovatel povinen sledovat jeho řádné plnění. O splnění opatření se vyhotoví zpráva ve třech vyhotoveních, po jednom obdrží stěžovatel, odbor, který stížnost vyřizoval a kancelář starosty.

Jestliže je podána opakovaná stížnost, zkontroluje se, zda byla řádně vyřízena. Stěžovatel se poučí o tom, že opakované stížnosti, které neobsahují nové skutečnosti, budou odloženy. Pokud stěžovatel podá stížnost, která byla vyřízena, není potřeba stížnost dále šetřit a vyrozumí se o jejím dřívějším vyřízení. Stížnost, ze které není jasné, čeho se týká, se založí a dále se nevyřizuje. Stěžovatel bude vyrozuměn.¹¹⁷

Po vlastním nastudování problematiky stížností ve Frýdku- Místku ji považují za vyhovující. Pravidla pro přijímání a vyřizování stížností jsou upraveny vhodným způsobem. Stěžovatel se dozví informace, které mu pomohou pochopit celý proces od podání stížnosti, přes její evidování až po vyřízení. Tvůrci těchto pravidel však nenásledovali ustanovení SŘ týkající se stížností důsledně. Chyba se nachází ve stanovení lhůty pro vyřízení stížnosti, zákon uvádí lhůtu 60 dnů od jejího doručení příslušnému správnímu orgánu.¹¹⁸ Frýdek- Místek uvádí lhůtu 30 dnů, já osobně to však nepovažuji za výrazné porušení ustanovení SŘ, protože tato lhůta přichází ve prospěch stěžovatele a je i projevem zásady rychlosti a myslím, že malé odchýlení od zákona je vlastně k dobru celé věci. Také si myslím, že je na škodu neuvedení úpravy opakovaných stížností a anonymních stížností.

5.3 Stížnosti v Orlové

Stížnosti přijímá právní odbor MÚ Orlová, pokud se stěžovatel rozhodne podat stížnost osobně. V případě, že stěžovatel svou stížnost podá ústně, sepíše se o ní záznam, ve kterém se uvede jméno, adresa, důvod stížnosti, podpis stěžovatele a zaměstnance, který záznam vyhotovil. Záznam se sepíše ve dvou provedeních, jedno přináleží MÚ Orlová, druhé získává stěžovatel. Stížnost lze právnímu odboru doručit také prostřednictvím pošty.

Agendu vyřizování stížností vede právní odbor MÚ. Pokud stížnost nenáleží do působnosti MÚ, je postoupena příslušnému orgánu do pěti dnů a o postoupení vyrozumí stěžovatele. Podaná stížnost je označena evidenčním číslem, datem přijetí stížnosti, údaji o stěžovateli, předmětem stížnosti a označí se razítkem „stížnost“.

¹¹⁷ Frýdek-Místek, *Pravidla pro přijímání a vyřizování stížností*[online].frýdek-mistek.cz, 12. června 2006 [cit. 7. března 2015]. Dostupné na<<http://www.frydek-mistek.cz/cz/obcan/zivotni-situace/48212-pravidla-pro-prijimani-a-vyrizovani-petic-stiznosti-podani-a-podnetu-a-dodatek-1.html>>.

¹¹⁸ § 175 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Po zaevidování stížnosti je předána právním odborem k vyřízení příslušnému odboru. Vyřízení stížnosti směřující proti činnosti odboru, zabezpečí příslušný odbor MÚ. Právní odbor vyřídí petici směřující proti činnosti více odborů. Potřebné podklady zpracují odbory, proti kterým stížnost směřuje. Při opakovaných stížnostech právní odbor prošetří, jestli byla předchozí stížnost správně vyřízena. Není přípustné, aby stížnost vyřizovala osoba, proti které směřuje.

Požádá-li stěžovatel, aby jeho jméno nebylo uváděno, nebo pokud je to v zájmu správného vyřízení stížnosti, postoupí se k prošetření jen opis stížnosti bez uvedení jména stěžovatele. Je-li z podání stěžovatele patrné, že již dříve podal orgánu v této nebo obdobné věci stížnost, jedná se o tzv. *opakovanou stížnost*, je zaměstnanec pověřený vedením evidence povinen vyhledat dřívější spisový materiál a přiložit jej k nové stížnosti.

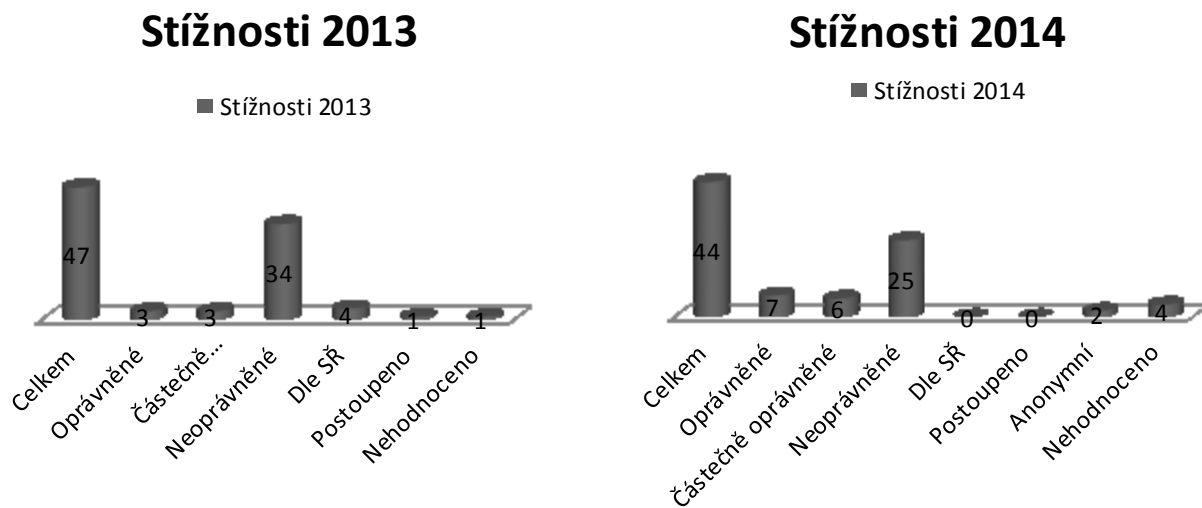
Odpověď na stížnost obsahuje stanovisko, zda je o stížnost oprávněná, částečně oprávněná či neoprávněná. U oprávněných stížností se stanoví opatření k nápravě. Stížnost se považuje za vyřízenou, jakmile po jejím prošetření byla učiněna opatření k odstranění zjištěných závad a stěžovatel byl vyrozuměn. Odbor, který stížnost vyřizoval, sleduje řádné plnění opatření uložených ke zjednání nápravy. Vedoucí odborů musí neprodleně provést opatření potřebná k odstranění závad zjištěných při prošetřování stížností a zajistit, aby se neopakovaly.¹¹⁹

Po osobní návštěvě MÚ, kdy mi byl obsah pravidel sdělen z hlavy zaměstnankyně právního odboru MÚ, **hodnotím úpravu stížností kladně**. Pravidla obsahují důležité informace. MÚ Orlová uvádí i opakované a anonymní stížnosti, kdežto Frýdek- Místek tuto úpravu nezmiňuje. Kámen úrazu se nachází v tom, že i přes solidní zpracování má stěžovatel omezenou možnost se s pravidly seznámit. Proto si myslím, že vyvěšení pravidel na internetové stránky MÚ Orlová by bylo prospěšné. Vytknul bych užití pojmů oprávněná stížnost, částečně oprávněná a neoprávněná stížnost, protože SŘ s těmito pojmy vůbec nepracuje.

U města Orlová jsem se pozastavil a vytvořil grafy o stížnostech za roky 2013 a 2014. Graf z roku **2013** obsahuje údaje, kolik **celkem** bylo podáno stížností, počet **oprávněných stížností, částečně oprávněných, neoprávněných, kolik stížností se řešilo dle SŘ**, tedy směřující proti nevhodnému chování úřední osoby nebo nesprávnému úřednímu postupu, **údaj o postoupených stížnostech**, tj. kdy nebyl MÚ Orlová příslušným orgánem k vyřízení a **údaj o nehodnocených stížnostech**.

¹¹⁹ Informace mi poskytla zaměstnankyně právního odboru MÚ Orlová, Lenka Richterová.

Graf za rok **2014** obsahuje obdobné údaje, navíc uvádím údaj o **anonymních stížnostech**.¹²⁰

¹²⁰ Údaje uvedené v grafu mi poskytla zaměstnankyně právního odboru MÚ Orlová, Lenka Richterová.

Závěr

Ve své práci jsem se zabýval stížnostmi a peticemi. Cílem teoretické části práce bylo přinést povědomí o tom, jaká práva v oblasti petic a stížností jako občané máme. Dále seznámit čtenáře s jejich zakotvením na ústavní a zákonné úrovni. V souvislosti s rozebíraným tématem bylo nutné zmínit Českého a Evropského VOP, kteří ve značné míře pomáhají občanům uplatňovat jejich práva a to jak na národní, tak na evropské úrovni a výjimku netvoří ani oblast petic a stížností např. spolupráce Evropského VOP s Petičním výborem EU.

Stížnostmi se FO nebo PO brání buď proti nevhodnému chování úředních osob, nebo nesprávnému úřednímu postupu. Jak je však známo, žádná věc není černobílá ve smyslu, že ne vždy nese vinu správní orgán. Proto mají zaměstnanci správních orgánů zvýšenou ochranu proti stížnostem, které poškozují přímo jejich osobnost. Na druhou stranu z titulu úřední osoby, vychází jejich pravomoc ovlivňovat práva a povinnosti občanů, proto mají i zvýšenou trestní odpovědnost např. zneužití pravomoci úřední osoby. V rámci objektivitě ani stěžovatelé nejsou úplně z obliga, protože pokud podají stížnost žertem, nejsou zbaveni trestněprávní odpovědnosti. Z následujícího zjištění vyplývá, že svá práva bychom měli uplatňovat v určitých zákonných mezích, a pokud se rozhodneme bránit, je třeba znát hranice, které není radno překračovat.

Petiční právo je považováno za jedno z nejstarších politických práv a bylo také rozebráno v kontextu jeho zakotvení v jiných evropských zemích. Většina zemí petičnímu právu přisuzuje značný význam, protože země mnou uvedené zakotvují petiční právo na ústavní úrovni. Každá z uvedených zemí pojímá petiční právo dle vlastního úsudku a samy stanovují, u kterých orgánů lze petici podat nebo kterým subjektům je podání petice povoleno např. ve Španělsku mohou podat petice osoby ve výkonu vojenské služby či v Německu osoby ve výkonu trestu apod. Na úpravě petičního práva v České republice je zajímavé, že petiční právo se řídí zákonem o právu petičním, který během své účinnosti od roku 1990 nebyl dosud novelizován.

Praktickou část práce jsem zaměřil na porovnání úpravy vybrané problematiky stížností v Moravskoslezském kraji a jeho některých městech. Začal jsem úpravou stížností na krajské úrovni a tuto úpravu mohu hodnotit jako vyhovující. Jsou uvedeny způsoby, jak lze stížnost podat, podací místa, evidence stížností, kdo může petici vyřizovat, lhůty pro vyřízení, postoupení příslušnému orgánu, opakované i anonymní stížnosti.

Magistrát města Ostravy úpravu stížností pojal velice konkrétně. Pravidla obsahují všechny informace, které stěžovatel pro podání stížnosti potřebuje. Pravidla jsou zpracována přehledně. Jsou zmíněny instituty, které ostatní úřady neuvádí např. stížnosti směřované radě či zastupitelstvu nebo stížnosti obsahující hanlivé výroky, což považuji za pozitivum a snahu poskytnout občanům plnou informovanost o této problematice. Za negativum však považuji vyhledání pravidel na stránkách města. Mně osobně to činilo velké problémy a vyhledal jsem je až na po několikáté. Usuzuji, že i další občané s vyhledáním mohou mít problémy.

Město Frýdek- Místek má oblast stížností upravenou komplexně. Malou výtku mám k tomu, že Frýdek- Místek nestanovuje lhůtu pro vyřízení stížnosti dle SŘ a odchýlil se od ustanovení určující lhůtu pro vyřízení, ale lhůta je stanovena ve prospěch stěžovatele, proto bych odchýlení od zákona hodnotil kladně.

Město Orlová má stížnosti upraveny dostatečně, ale za velký nedostatek považuji, že pravidla pro přijímání stížností nemá vyvěšeny na webových stránkách a možnost seznámit se s nimi, jsem měl až při osobní návštěvě úřadu. Byly mi poskytnuty údaje o stížnostech za roky 2013 a 2014 obsahující údaje kolik stížností bylo celkem podáno, kolik bylo oprávněných, částečně oprávněných, neoprávněných atp. Nezveřejnění těchto pravidel je hlavním důsledkem toho, že většina stížností v Orlové jsou vyřízeny jako neoprávněné a je to logické, protože stěžovatelé, kteří nemají právní vzdělání nebo nejsou znalí této problematiky, neví, jak mají správně postupovat.

Vypracování bakalářské práce na téma petice a stížnosti jako záruky zákonnosti ve veřejné správě, mi umožnila pochopit právní úpravou obou institutů, seznámil jsem se také s celou agendou, která je spojena s jejich přijetím a následným vyřízením. Dostal jsem možnost objektivně posoudit stranu petentů resp. stěžovatelů a stranu úředníků a myslím si, že na obou stranách je prostor pro zlepšení v této oblasti. Stížnosti a petice jsou podobné instituty, ale právní úprava je odlišná. Petice jsou upraveny v petičním zákoně, což mi přijde vyhovující vzhledem k tomu, že petiční právo je zaručeno v Ústavě a v tomto zákoně je dále rozvedeno. Stížnosti jsou upraveny ve SŘ, je jim věnován pouze jeden paragraf a myslím si, že v budoucnu by se mělo přistoupit k ucelené právní úpravě, protože oblast stížností se netýká pouze těch uvedených ve SŘ, ale též jiných oblastí. Ostatně možný vývoj stížností jsem nastínil v této práci.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

DRAGAN, Artur a kol., *Prawo petycji w wybranych krajach członkowskich UE i w Rosji*, Kancelaria Senatu, Biuro informacji i dokumentacji, 2009. s. 79 [online]. senat.gov.pl

Evropský veřejný ochránce práv. *Co pro Vás může udělat evropský veřejný ochránce práv? Přehled práce veřejného ochránce práv a způsobů, kterými Vám může pomoci*. Belgium: Evropské nakladatelství, 2008 s. 33

Evropská veřejný ochránce práv. *Evropský kodex řádné správní praxe*. Luxembourg: Evropská Unie, 2013 s. 27

Evropský veřejný ochránce práv. *Problémy s EU? Kdo Vám může pomoci?* Luxembourg: Evropská Unie. 2011 s. 15

FRUMAROVÁ Kateřina., *Ochrana před nečinností veřejné správy v českém právním řádu*, Praha: Linde, 2005 s. 248

JEMELKA, Luboš In BŘEŇ, Jan (ed). *Zákon o právu sdružovacím, zákon o právu shromažďovacím, zákon o právu petičním s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007 s. 172

JEMELKA, Luboš, PONNĚLÍČKOVÁ, Klára, BOHADLO, David. *Správní řád: Komentář*, Praha: C. H. Beck, 2013 s. 810

MADAR Zdeněk a kol., *Slovník českého práva*, Praha: Linde, 2002 s. 1864

ŠIMÍČEK, Vojtěch. Postavení a role ombudsmana v demokratické společnosti. In: *Sborník příspěvků přednesených na mezinárodní konferenci ze dne 14. května 2002*. Brno: Masarykova univerzita v Brně pro Kancelář veřejného ochránce práv s. 84

VEDRAL, Josef. *Správní řád- Komentář*. 2. vydání. Praha: Bova Polygon, 2012 s. 1446

Odborné články

Bernard, Michal. *Jak si stěžovat na nesprávný postup úřadu nebo nevhodné chování úředníka?* [online].krasec.cz, 2006

JEMELKA, Luboš. *Stížnosti vyřizované obcemi* [online].cicar.cz, 2011

KOLMAN, Petr. Stížnosti a „info-stížnosti“. *Právo časopis pro právní teorii a praxi*, 2009, roč. 2, č. 3., str. 98

KOLMAN, Petr. Stížnosti dle nového Správního řádu. *Právní rádce*, 2005, roč. 9, č. 8, str. 35

Město Humpolec, *Petiční právo a náležitosti petice* [online].mesto-humpolec.cz, 5. ledna 2009

NOVOTNÁ, Maura, Irena. *Občan a správní orgány: Stížnosti podle správního řádu* [online].irenamauranovotna.blog.idnes.cz, 5. října 2011

Městský úřad Kolín, *Jak podat stížnost?* [online].mukolin.cz, 19. prosince 2012

VEDRAL, Josef. *Základní zásady činnosti správních orgánů v novém správním řádu*. [online].denik.obce.cz, 26. června 2006

Judikatura

Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2120/2000, ze dne 22. srpna 2002

Usnesení Ústavního soudu ze dne 18. září 1997, sp. zn. II. ÚS 220/97

Usnesení Ústavního soudu ze dne 23. dubna 1998, sp. zn. II. ÚS 20/98

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. března 1999, sp. zn. 20 Cdo 298/99

Nález Ústavního soudu ze dne 23. června 1994, sp. zn. I. ÚS 21/94

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5.2004, sp. zn. 30 Cdo 1912/2003

Nález Slovenského Ústavního soudu ze dne 13. května 1998 I. ÚS 36/98

Právní předpisy

Ústavní zákon ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny Základních práv a svobod, jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

[Codexis Academia] Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky. *Tento právní již není účinný a byl použit k vymezení petičního práva v historii.*

Listina základních práv a svobod Evropské unie 2010/C 83/02

Zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním

Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/ 2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech, ve znění pozdějších předpisů

Jiné zdroje

ADÁMEK, Petr. *Metodická příručka pro vyřizování petic podle zákona o právu petičním*, 2013

Frydek- Místek. *Pravidla pro přijímání a vyřizování petic, stížností, podání a podnětů*, [online]. frydekmstek.cz, 2006

KOUKALOVÁ, Alena. *Metodická pomůcka k vyřizování stížností podle zákona č. 500/2004 Sb.* [online]. Kr-kralovehradecky.cz, 2010

Odbor právní a organizační Moravskoslezského kraje. *Pravidla pro přijímání a vyřizování petic a stížností*[online]. kr-moravskoslezsky.cz, 2014

Odbor interního auditu a kontroly města Ostravy. *Pravidla pro přijímání a vyřizování stížností a peticí statutárního města Ostravy*[online]. ostrava.cz, 2014

RICHTEROVÁ, Lenka. *Pravidla pro přijímání a vyřizování petic*, Informace mi byly poskytnuty na MÚ Orlová v březnu 2015 z hlavy zaměstnankyně právního odboru, Lenky Richterové.

ŠEMORA, Vítězslav Mgr. *Metodická pomůcka pro malé obce, Podání ve veřejné správě* [online]. mvcr.cz, 2007

Internetové zdroje

Internetové stránky Královehradeckého kraje

<www.kr-kralovehradecky.cz>

Internetové stránky ministerstva vnitra české republiky

<www.mvcr.cz>

Internetové stránky Deníku obce

<www.denik.obce.cz>

Internetové stránky Krajské sítě environmentálních center

<www.krasec.cz>

Internetové stránky Městského úřadu města Kolín

www.mukolin.cz

Internetové stránky Právního informačního serveru

<www.ipravnik.cz>

Internetové stránky CI Consult and research

<www.cicar.cz>

Internetové stránky blogu Ireny Maura Aghové

<www.irenamauranovotna.blog.idnes.cz>

Internetové stránky Města Humpolec

<www.mesto-humpolec.cz>

Internetové stránky Euroskop

<<https://www.euroskop.cz/>>

Internetové stránky Inprost s. r. o.- Obecné noviny

<www.inprost.sk>

Internetové stránky polského Senátu

<www.senat.gov.pl>

Internetové stránky českého veřejného ochránce práv

<www.ochrance.cz>

Internetové stránky evropského ochránce práv

<www.ombudsman.europa.eu>

Internetové stránky moravskoslezského kraje

<www.kr-moravskolezsky.cz>

Internetové stránky statutárního města Ostravy

<www.ostrava.cz>

Internetové stránky statutárního města Frýdek- Místek

<www.frydek-mistek.cz>

Shrnutí

Má bakalářská práce se zabývá stížnostmi a peticemi jako zárukami ve veřejné správě. Definoval jsem dva druhy stížností, které jsou zmíněny v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, stížnost proti nevhodnému chování úřední osoby a stížnost proti nesprávnému úřednímu postupu. Dále jsem popsal další činnosti spojené se stížnostmi např. náležitosti, evidence atd. V dalších kapitolách jsem se věnoval petičnímu právu v České republice a možnost jeho uplatnění, vymezil jsem i náležitosti, petiční výbor atd. Porovnal jsem ústavní nebo přesněji zákonné zakotvení petičního práva v některých evropských zemích. Se stížnostmi a peticemi také souvisí činnost Českého veřejného ochránce práv stejně jako činnost Evropského veřejného ochránce, který spolupracuje s řadou evropských institucí např. evropským parlamentem, evropskou radou nebo s petičním výborem EU. Poslední kapitola ukazuje, jak se vyřizují stížnosti v praxi. Jako příklad jsem uvedl úpravu stížnosti v některých městech Moravskoslezského kraje.

Resumé

My bachelor thesis deals with complaints and petitions as legal guarantees in public administration. I defined two kinds of complaints mentioned in an Act N 500/2004 Coll. Rules of Administration Procedure, as amended. Two kinds of complaints are a complaint against inappropriate behaviour of the white collar worker and a complaint against incorrect procedure of the authority. Afterwards I described other activities related to complaints eg. requirements of the complaint or its registration etc. The following chapters were focused on the right to petition and its legal adjustment in the Czech Republic, possibilities of using the right to petition and again I mentioned requirements of petition as well I defined petition committee and so on. I compared constitutional or more precisely law adjustment of the right to petition in some other european countries. The work of the Czech Defender of Rights as well as the work of the European Defender of Rights is connected to complaints and petition. The European Defender of Rights also cooperates with plenty of European institutions eg. the European Parliament, the European Commission or the Petition Committee of the European Parliament. The last chapter is concerned with using complaints in practice. For example I presented how cities in the Moravian and Silesian region deal with complaints in reality. Cities of the Moravian and Silesian region mentioned in this bachelor thesis were selected by me.

Klíčová slova/ Keywords

Záruky zákonnosti, stížnost, stěžovatel, nevhodné chování, nesprávný úřední postup, petice, petent, petiční výbor, český a evropský veřejný ochránce práv,

Legal guarentees, complaint, complainer, inappropriate behaviour, incorrect procedure of authority, petition, petitioner, petition committee, Czech and European Public Defender of Rights